

1. De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder

I røg og damp: Dengang da der kom moderne teknologi ind på arbejdspladsen. En arbejdsplads som kunne være livsfarlig.

Historie

På det gamle kort herover kan du se stedet, hvor De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder (1835) var placeret. I dag er der park og cafeer, men dengang var pladsen indhyldet i røg og damp. Da man begyndte at modernisere den håndværksmæssige produktion ved at indføre maskiner var det, vi idag kender som Aalborgs absolutte centrum, kendetegnet ved at være en bykerne med rygende skorstene.

Guldsmed Henning Smith, som blev født i 1792, kom oprindeligt fra Randers. Han stiftede virksomheden, der siden kom til at gå under navnet "De Smithske" i 1834. Vi ved, at hans virksomhed i 1848 beskæftigede 47 arbejdere. Det vidner om, at den var en succes, når den på blot 14 år kunne give ansættelse til så mange.

De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder var et af de steder, hvor man byggede de dampmaskiner, der blev helt afgørende for at industrialiseringen kunne finde sted.

Men dengang var virksomheder ikke så specialiserede, så ud over at bygge dampmaskiner støbte man også kakkelovne, komfurer, plove, gryder, staldvinduer og hjul.

Gruppefoto af de ansatte i støbergården iført deres fineste tøj. De Smithske Jernstøberi, Algade 43.

Henning Smith
ca. 1849

Dampmaskinerne blev anvendt til at drive maskiner. Her i Aalborg blev de f.eks. anvendt i produktionen af snaps, og de blev anvendt i tobaksproduktionen.

De anvendtes også mange andre steder, hvor man med fordel kunne lade maskiner overtage et stykke arbejde, som enten var hårdt eller krævede mange mandetimer.

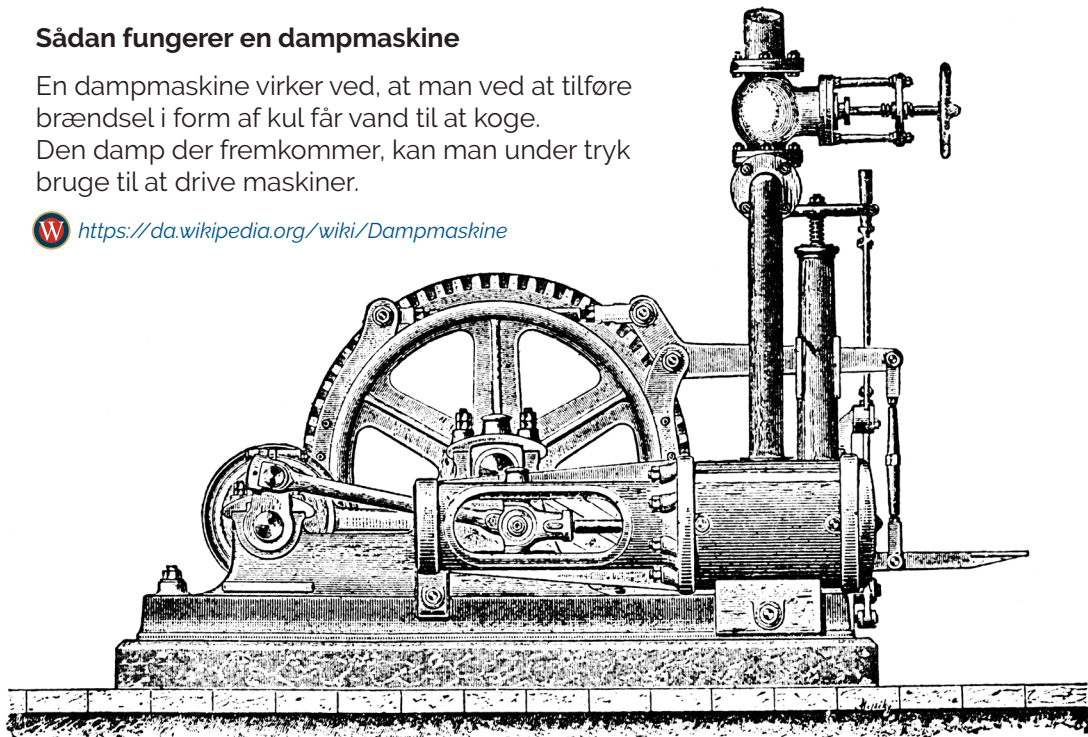
Generelt kan man sige, at maskinerne i nogen grad overtog arbejdet fra menneskene. Maskinerne gjorde det muligt at producere mere og i et hurtigere tempo. Indførelsen af maskiner i produktionen førte også ofte til, at man på længere sigt kunne producere varer billigere.

Vi ved, at Henning Smith leverede dampmaskinen og "det øvrige mekaniske anlæg" til Peter Wibroes dampbrænderi der lå Ved Stranden i Aalborg. Vi ved også, at han leverede dele til den spritfabrik, Isidor Henius byggede op.

Sådan fungerer en dampmaskine

En dampmaskine virker ved, at man ved at tilføre brændsel i form af kul får vand til at koge. Den damp der fremkommer, kan man under tryk bruge til at drive maskiner.

 <https://da.wikipedia.org/wiki/Dampmaskine>

Pontonbroen over Limfjorden forbinder Aalborg og Nørresundby. I 1933 blev den afløst af den nuværende bro.

I forbindelse med, at man skulle bygge pontonbroen over Limfjorden i 1864-65, og jernbanebroerne i Himmerland og Vendsyssel i slutningen af 1860erne, stod "De Smithske" for støberiarbejdet. De dele, man skulle støbe, var så store, at man måtte låne pladsen foran Budolfi kirke, mod at love, at man ikke ville arbejde i kirketiden.

Virksomheden De Smithske Jernstøberier og Maskinværksteder eksisterer stadig under navnet Desmi med hovedsæde i Nørre Sundby. I dag producerer man pumper, og du kan læse mere om virksomheden på www.desmi.dk